

# De arts als ondernemer: rechtsbescherming tegen ondernemers-mededecontractanten

---

Stijn Sabbe

6 september 2023

resolv<sup>t</sup>.

# Inhoud

---

I. Inleiding

II. Focus: **onrechtmatige bedingen**

III. Enkele voorbeelden van (potentieel) onrechtmatige bedingen

IV. Enkele beschouwingen en “take-aways”

# I. Inleiding (1/2)

---

Arts = onderneming

Gevolg: diverse bijzondere regels van het economisch recht van toepassing

Vooraf impact op relatie met zorgconsument, maar ook op **relatie met andere ondernemingen** (bv. artsen-deelgenoten, ziekenhuis, farmaceutisch bedrijf, IT-provider enz.)

Vandaag: specifieke focus op (de relativiteit van) **B2B-regels**



# I. Inleiding (2/2)

---

**B2B-regels** ingevoerd door **Wet van 4 april 2019**, met 3 luiken:

1. Verbod op misbruik van economische afhankelijkheid
2. **Verbod op onrechtmatige bedingen**
3. Verbod op misleidende en agressieve marktpraktijken

Doel: ondernemingen beschermen die contracteren met andere ondernemingen

Want o.a. **fear factor**: vrees dat betwisting van oneerlijke praktijken en bedingen van een medecontractant uitmondt in de beëindiging of niet-verwezenlijking van contract

## II. Onrechtmatige bedingen

---



## II.a. Situering

---

ALGEMEEN VERBINTENISSENRECHT

BIJZONDER GEREGULEERDE CONTRACTEN

B2C CONTRACTEN

FINANCIËLE DIENSTEN  
OVERHEIDSOPDRACHTEN

**B2B CONTRACTEN**

## II.b. Overzicht van de regels

---

- ❏ Schriftelijke bedingen moeten **duidelijk en begrijpelijk** zijn
  - ❏ Geen expliciete sanctie: wel invloed om 'rechtmatig' karakter en dus geldigheid van het beding te bepalen
- ❏ Algemeen verbod op bedingen die een **kennelijk onevenwicht** scheppen tussen partijen
- ❏ **Zwarte lijst**: onweerlegbaar onrechtmatig
- ❏ **Grijze lijst**: vermoeden onrechtmatig, maar weerlegbaar
- ❏ Niet van toepassing op **kernbedingen** (tenzij onduidelijk/onbegrijpelijk)
  - ❏ Bepaling van het eigenlijke voorwerp
  - ❏ Gelijkwaardigheid van prijs of vergoeding en tegenprestatie
- ❏ **Facultatieve interpretatieregel** in het licht van de **marktpraktijken**



## II.c. Algemene, open norm: art. VI.91/3, §1 WER

---

Verbod op bedingen die een **kennelijk onevenwicht** scheppen tussen de rechten en verplichtingen van partijen

= algemene toetsingsnorm

**“Catch all”**: als beding niet in een categorie van de grijze of zwarte lijst valt

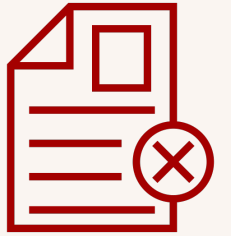
- ❖ Bv. Ondrb. Antwerpen (afd. Tongeren) 9 mei 2022: forumbeding onrechtmatig o.b.v. art. VI.91/3, §1 WER
- ❖ Rekening houden met “alle omstandigheden rond contractsluiting”: art. VI.91/3, §2 WER, o.a. geldende handelsgebruiken en andere bedingen



## II.d. Zwarte lijst: 4 verboden en nietige bedingen

---

- ✚ Te voorzien in een **onherroepelijke verbintenis** van de **andere partij** terwijl de uitvoering van de prestaties van de onderneming onderworpen is aan een **voorwaarde** waarvan de verwezenlijking **uitsluitend afhankelijk is van haar wil** = potestatieve opschortende voorwaarde
- ✚ De onderneming het **eenzijdige** recht te geven om een of ander beding van de overeenkomst te **interpreteren**
- ✚ In geval van betwisting, de andere partij te doen **afzien van elk middel van verhaal** tegen de onderneming (**≠ arbitragebedingen**)
- ✚ Op **onweerlegbare** wijze de **kennisname of de aanvaarding van de andere partij** vast te stellen met **bedingen** waarvan deze **niet daadwerkelijk kennis** heeft kunnen nemen vóór het sluiten van de overeenkomst (**≠ weerlegbare kennisname of aanvaardingsbedingen**)



## II.e. Grijze lijst: 8 vermoedelijk onrechtmatige bedingen (1/4)

---

### Inhoud



- ❯ De onderneming het recht te verlenen om **zonder geldige reden de prijs, de kenmerken (van het product of de dienst) of de voorwaarden van de overeenkomst eenzijdig te wijzigen**
  - ❯ ≠ andere mogelijke partijbeslissingsbedingen
  - ❯ ≠ prijsindexeringsclausules
- ❯ **Zonder tegenprestatie het economische risico op een partij leggen** indien die **normaliter** op de andere onderneming of een andere partij bij de overeenkomst rust

## II.e. Grijsz lijst: 8 vermoedelijk onrechtmatige bedingen (2/4)

---

### *Duur*



- ❯ Onverminderd artikel 1184 van het (oud) Burgerlijk Wetboek, de partijen te **verbinden zonder opgave van een redelijke opzegtermijn**
  - ❯ Contract van onbepaalde duur
- ❯ Een overeenkomst van **bepaalde duur stilzwijgend te verlengen of te vernieuwen, zonder opgave van een redelijke opzegtermijn**
  - ❯ Een beding dat voorziet in stilzwijgende verlenging of vernieuwing moet een voldoende lange termijn bepalen voor de andere onderneming om zich (op voorhand) te verzetten tegen verlenging of vernieuwing (vgl. art. VI.83, 20° WER)

## II.e. Grijs lijst: 8 vermoedelijk onrechtmatige bedingen (3/4)

---

### *Aansprakelijkheidsbeperkingen*



- ✓ **Op ongepaste wijze de wettelijke rechten van een partij uit te sluiten of te beperken** in geval van volledige of gedeelde **wanprestatie of gebrekkige uitvoering** door de andere onderneming van een van haar contractuele verplichtingen
  - ✓ = catch-all beding
  - ✓ ! 'sole remedy clause'
- ✓ De onderneming te **ontslaan van haar aansprakelijkheid voor haar opzet, haar zware fout** of voor die van haar **aangestelden** of, behoudens overmacht, voor het **niet-uitvoeren van de essentiële verbintenissen** die het voorwerp van de overeenkomst uitmaken

## II.e. Grijze lijst: 8 vermoedelijk onrechtmatige bedingen (4/4)

---

- ∨ In geval van **niet-uitvoering of vertraging in de uitvoering** van de verbintenissen van de andere partij, **schadevergoedingsbedragen vast te stellen die kennelijk niet evenredig zijn** aan het **nadeel** dat door de onderneming kan worden geleden
  - ∨ = exorbitante schadebedingen
  - ∨ ≠ opzeg-/verbrekingsvergoedingen
  - ∨ Matiging = dwingend!
  - ∨ Geen eis van wederkerigheid



### *Bewijs*

- ∨ De **bewijsmiddelen** waarop de andere partij een beroep kan doen te **beperken**

# III. Enkele voorbeelden

---



## III.a. Associatieovereenkomst: voorbeeld 1

---

Bij verlies van hoedanigheid van een deelgenoot, dan wel bij het einde van de samenwerking tussen partijen geldt het recht van vrije vestiging . Het einde van de samenwerking betekent wel het einde van de activiteiten in de dienst [REDACTED] ziekenhuis.

De mogelijke nietigheid van één van de clausules van de huidige overeenkomst brengt enkel de nietigheid mee van de desbetreffende clausule: zij tast in geen enkel geval de geldigheid van de gehele overeenkomst aan. In voorkomend geval zal de betreffende bepaling gematigd worden tot een geldige bepaling die overeenkomt met de oorspronkelijke intentie van partijen.

## III.a. Associatieovereenkomst: voorbeeld 2

---

- 11.5. In geval van fundamentele wijzigingen inzake een eventuele bijdrage die door parttime activiteit van een geassocieerde aan de associatie geleverd wordt vanuit het solidariteitsfonds opgericht in ██████████, die een impact hebben op de financiële regeling tussen de geassocieerden, zal de associatieovereenkomst (in onderling akkoord of per stemming (cfr 7.6)) tussen de geassocieerden worden aangepast. Deze aanpassingen dienen het eventuele gecreëerde onevenwicht tussen de geassocieerden te herstellen en er voor te zorgen dat de andere geassocieerden geen financieel nadeel ondervinden door de parttime activiteit van deze geassocieerde.
- 11.6 In geval van fundamentele wijzigingen inzake activiteit van een geassocieerde, zal de associatieovereenkomst in onderling akkoord of per stemming (cfr 7.6) tussen de geassocieerden worden aangepast. Deze aanpassingen dienen het eventuele gecreëerde onevenwicht tussen de geassocieerden te herstellen en er voor te zorgen dat de andere geassocieerden geen financieel nadeel ondervinden door de activiteit van deze geassocieerde.



## III.b. Algemene regeling rechtsverhoudingen: voorbeeld 1

---

Om aanvaard te kunnen worden moeten de ziekenhuisartsen:

1. alle voorwaarden vervullen om in België op wettige wijze geneeskunde uit te oefenen;
2. over de erkenningen beschikken die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van de taak of het specialisme waarvoor zij aanvaard worden;
3. zich akkoord verklaren met onderliggende algemene regeling, het medisch reglement, het reglement van de centrale inning en met de wijzigingen die aan deze documenten worden aangebracht overeenkomstig de toepasselijke wettelijke procedure;
4. zich aansluiten bij een associatie of een samenwerkingsovereenkomst binnen een bepaalde discipline, tenzij hierop per uitzondering wordt afgeweken, na een gewoon advies van de medische raad. Deze verplichting geldt enkel voor gewone ziekenhuisartsen en dus niet voor buitengewone ziekenhuisartsen.

## III.b. Algemene regeling rechtsverhoudingen: voorbeeld 2

---

*Aan de overeenkomst met de geneesheren kan alleen een einde worden gemaakt in geval van ernstige redenen. De beëindiging van de overeenkomst omwille van ernstige redenen kan enkel gebeuren volgens de procedure voorzien bij art. 125, inzonderheid 7°, art. 127 en art. 128.*

## III.c. Service providers: voorbeeld 1

---

### Artikel 2. Leveringstermijn

De leveringstermijn die [REDACTED] meedeelt, is louter indicatief. Het overschrijden van de leveringstermijn geeft geen aanleiding om de opdracht of bestelling te annuleren; noch kan deze aanleiding geven tot enige schadevergoeding.

### Artikel 3. Klachten

Alle klachten, voor elke dienst, product, of facturatie, dienen binnen de vijf werkdagen na oplevering, dan wel datum factuur, per aangetekend schrijven aan [REDACTED] te worden meegedeeld. Buiten die termijn, kunnen geen klachten worden aanvaard.

b. Tot zekerheid van al haar verbintenissen, uit welke hoofde ook, zowel contractuele als buitencontractuele, tav [REDACTED] verleent de klant een pand op al haar huidige en toekomstige schuldvorderingen op derden, uit welke hoofde ook, zoals onder meer, handelsvorderingen, vergoedingen uit hoofde van prestaties en diensten en vorderingen in contractuele en buitencontractuele aansprakelijkheid.

## III.c. Service providers: voorbeeld 2

---

- 8.3 Alle diensten die door de Licentiegever worden aangeboden, worden uitgevoerd naar best vermogen en inzicht, zonder enige resultaatgarantie. In het bijzonder geeft [REDACTED] geen garantie met betrekking tot de beschikbaarheid en/of toegankelijkheid van de Bronnen, noch met betrekking tot de volledigheid, relevantie, juistheid en/of actualiteit van de zoekresultaten. De zoekresultaten en/of bijhorende Bronnen mogen in geen geval geïnterpreteerd worden als een juridisch advies.
- 9.1 De Licentiegever is niet aansprakelijk voor tekortkomingen in [REDACTED], dat enkel wordt aangeboden 'as is', op de wijze waarop het op elk gegeven moment bestaat. In het bijzonder is de Licentiegever niet aansprakelijk voor mogelijke omissies, fouten, onnauwkeurigheden of andere gebreken in de zoekresultaten en/of in de inhoud van de ter beschikking gestelde Bronnen, alsook niet voor onjuiste of niet werkzame doorverwijzingen naar informatie.
- 10.2 De licentiegever heeft het recht om jaarlijks, voor het komende jaar, de prijs voor de toegekende gebruikslicentie op het [REDACTED] platform aan te passen. Indien dergelijke aanpassing een verhoging inhoudt van meer dan 20% van de laatst gehanteerde prijs, heeft de Abonnee de mogelijkheid om binnen een termijn 15 dagen vanaf de datum van mededeling van de nieuwe prijs, aan de Licentiegever mee te delen een einde te willen stellen aan de Overeenkomst. De Overeenkomst wordt beëindigd ten vroegste 3 dagen na de datum van mededeling, door de Abonnee, van de wens de overeenkomst niet verder te zetten.

## III.c. Service providers: voorbeeld 2 (variant)

---

- zal commercieel redelijke inspanningen leveren om de informatie die beschikbaar wordt gesteld via de eBilling-tool, actueel te houden;
- is alleen verantwoordelijk voor het van tijd tot tijd corrigeren van fouten of weglatingen waarover een melding is ontvangen;
- kan niet aansprakelijk worden gesteld voor gegevensverlies dat voortvloeit uit, of op enige wijze verband houdt met uw gebruik van deze functies of vertragingen tijdens verzending.

De rol van [REDACTED] is beperkt tot die van eenvoudige tussenpartij en technische dienstverlener, en is bij de uitvoering van zijn verplichtingen slechts gehouden tot een middelenverbintenis. De diensten worden aan u geleverd zonder enige garantie van verhandelbaarheid of geschiktheid voor een bepaald doel, of enige andere expliciete of impliciete garantie. Voor zover toegestaan door de toepasselijke wetgeving sluit [REDACTED] alle garanties met betrekking tot de diensten uit.

Dit document is geldig vanaf 10 februari 2023. [REDACTED] kan deze dienstverleningsvoorwaarden wijzigen, maar moet alle materiële wijzigingen en de datum waarop ze van kracht worden vooraf aankondigen. De Overeenkomst tussen u en [REDACTED] wordt op die datum dienovereenkomstig aangepast. Alle niet-materiële wijzigingen worden van kracht na publicatie op de website van [REDACTED].

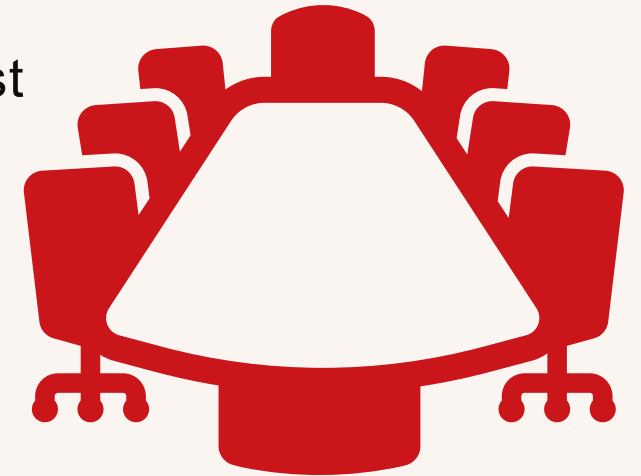
# IV. Enkele beschouwingen en take-aways

---

- ❏ Nood aan geschreven overeenkomst?
- ❏ Zo ja, wat is uw rechtspositie?
- ❏ Steeds een goed uitgangspunt: een **evenwichtige** overeenkomst
- ❏ Nóg beter: raadpleeg vooraf een jurist

## MAAR:

- ❏ Wettelijk voorziene rechtsbescherming is niet 100% sluitend
- ❏ Eventuele post factum bescherming via andere rechtsfiguren (verbod op oneerlijke marktpraktijken, misbruik van economische afhankelijkheid, rechtsmisbruik; verbod op mededingingsbeperkende praktijken enz.)
- ❏ Onderschat niet-juridische beschermingsmechanieken niet (bv. de rol van de medische raad)





Aarzel niet om ons te contacteren voor  
verdere toelichting of bij vragen:

**[stijn.sabbe@resolut.law](mailto:stijn.sabbe@resolut.law)**

**[elise.degroote@resolut.law](mailto:elise.degroote@resolut.law)**

--

**Dank u voor uw aandacht**

